

בודרוס

ערכת הנחיה

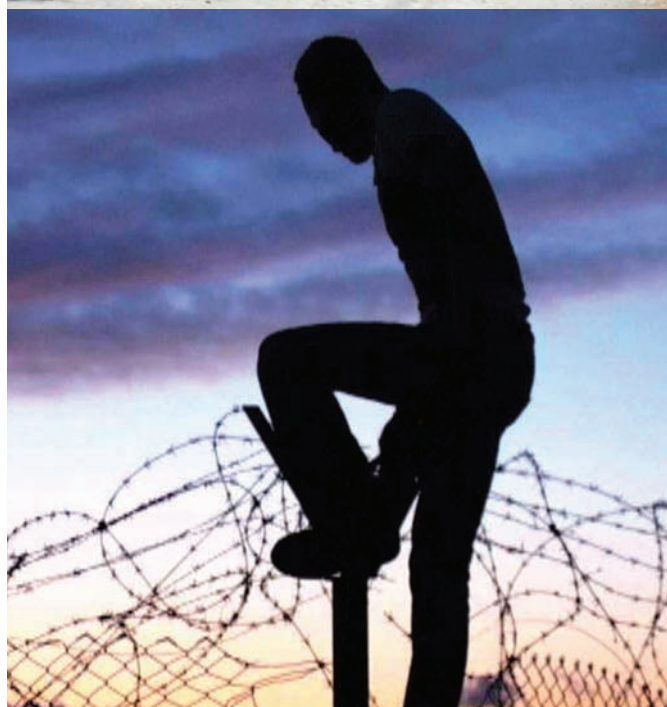

JUSTVISION

בודרוס - ערכת הנחיה לסרט

- 2 מבוא למנחה
- 3 בודרוס על המפה
- 4 משתתפי הסרט
- 5 פעילות הכנה למנחה וכללי יסוד להנחיה.
- הצעות לפעילות:**
- 6 הצעה 1 - צפייה בסרט המלא ודיון
- 7 שאלות לדיון
- 9 הצעה 2 - הישראלים מצטרפים למאבק
- 10 הצעה 3 - תפקיד הנשים
- 11 הצעה 4 - תרגיל בנושא אי-אלימות
- 12 הצעה 5 - דיון: התנגדות אזרחית לא-אלימה והאתגרים הניצבים בפני הצבא בהתמודדות מול אוכלוסייה אזרחית
- 13 הצעה 6 - דיון: מה בין מחאה אזרחית לא אלימה לדמוקרטיה?
- 14 אודות Just Vision
- 15 שאלות נפוצות
- 17 מה עוד אפשר לעשות?
- 18 נספח - ציטוטים לתרגיל בנושא אי-אלימות

אנו מודים ל United States Institute of Peace, על תמיכתו בפרסום מדרך זה. הדעות, הממצאים, המסקנות ו/או ההמלצות המוצגות במדריך הינם על דעת המחברות ואינם משקפים בהכרח את עמדותיו של ה United States Institute of Peace.

”אנו מקוות שהסיפור של בודרוס
וכוחם של אנשים הפועלים יחד ליצור
שינוי בשטח יעורר בצופים השראה“

מבוא למנחה

בקיץ 2007 יצאנו למסע מרתק בחיפוש אחר סיפור על מאבק פלסטיני לא-אלים שידגים את כוחם של אנשים לפעול יחד לשינוי בדרך לא-אלימה. הרצון למצוא סיפור כזה עלה בעקבות שאלות חוזרות ונשנות של קהלים רבים שבאו לצפות בסרטינו עטור הפרסים **נקודת מוצא** כמעט בכל דיון שהשתתפנו בו לאחר הקרנת הסרט, עלתה השאלה האם אנו מכירות סיפור על פלסטינים שמנהלים מאבק לא-אלים. יצאנו לחפש!

מכל הסיפורים שחקרנו נמשכנו במיוחד לסיפורו של הכפר בודרוס שבגדה המערבית ולעאיד מורא, פעיל קהילתי בן הכפר. עאיד הצליח לאחד בין הפלגים הפוליטיים בכפר ובינם לבין פעילים ישראלים, למאבק משותף נגד תוואי מכשול ההפרדה שעמד לגזול מהם את אדמותיהם. הניצחון נראה רחוק מתמיד עד שכתנו בת ה-15 של עאיד, אילתזאם, הביאה את נשות הכפר לחזית המאבק ויחד הקימו תנועה פורצת דרך והגיעו להישגים מרשימים.

הסרט **בודרוס** מאפשר לנו להביא את סיפורו של כפר שמעטים שמעו עליו ובאמצעותו ניתן ללמוד על פעילותם של אזרחים פלסטינים וישראלים לסיים את הסכסוך באמצעים לא-אלימים. הסרט מעלה שאלות נוקבות בנוגע למעמדם והתנהלותם של הישראלים והפלסטינים בסכסוך, האתגרים שניצבו בפני גיבורי סיפור המאבק בבודרוס והסיבות להצלחתו.

ערכת הנחיה זו מיועדת לעזור לכם להנחות דיון לאחר הקרנת הסרט. השאלות המופיעות בערכה מחולקות לפי נושאים, כגון מעמדן של הנשים, ניתוח תקשורתי ועוד. מטרתן לעורר דיון בונה במגוון נושאים מאתגרים העולים מהצפייה בסרט ולפתוח בפני הצופים צוהר לזוויות ראייה חדשות.

הערכה מיועדת למגוון קהלי יעד וקבוצות גיל. עליכם כמנחים/ות להחליט מראש אילו שאלות יתאימו לקבוצה ולנושא הדיון שתבחרו להוביל. בעמודים הבאים יוצגו 6 הצעות לפעילות חינוכית: פעילויות סביב הקרנת הסרט המלא, פעילויות סביב הקרנת חלקים מהסרט והצעות לפעילות המשך. אנו מזמינות אתכם לבקר באתר שלנו www.justvision.org/he, שם תוכלו למצוא חומרים נוספים שיכולים לסייע לכם בהנחיה.

בהערכה,

צוות **Just Vision**

תודה למיכל וואסר, דנית שחם ותמר אלמוג על תרומתן לכתיבת הערכה.

בודרוס על המפה

רקע אודות הכפר, הסרט ומפות של תוואי הגדר לפני ואחרי ההפגנות בבודרוס

מאז משמש המאבק המוצלח בבודרוס מודל לתנועות אחרות הצוברות תאוצה בכפרים פלסטיניים ברחבי הגדה המערבית וירושלים, וביניהם בילעין, ניעלין, נבי סאלח ואל-ואלג'ה. בודרוס הוא אמנם הכפר הראשון שהצליח להגן על אדמותיו באמצעות אסטרטגיה לא-אלימה, אולם קהילות פלסטיניות וישראליות פועלות באמצעים לא-אלימים לסיים את הסכסוך כבר עשרות שנים.

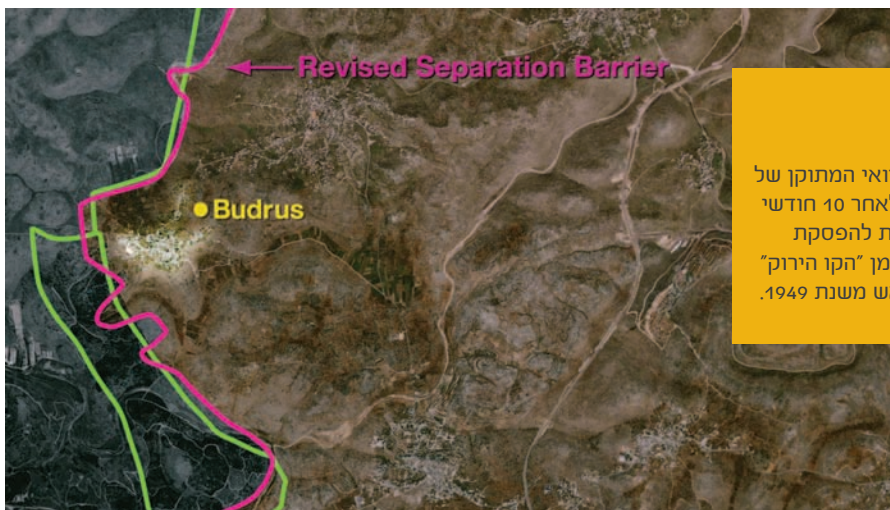
אתר Just Vision מציע מספר רב של מקורות לימוד ומחקר על תנועות כיום ובעבר, שמובילים אזרחים ישראלים ופלסטינים. האתר כולל ראיונות עם פעילים ישראלים ופלסטינים, רשימת מקורות מידע, רשימת ארגונים ישראלים ופלסטינים העוסקים בפעילות שלום ועוד.

בודרוס הוא כפר פלסטיני בגדה המערבית, השוכן כ-13 קילומטר צפונית מערבית לרמאללה ומונה 1,500 אנשים בקירוב. לכפר כ-5,000 דונם של קרקע חקלאית המשמשת מקור פרנסה עיקרי ל-30% מהאוכלוסייה וכמקור פרנסה נוסף עבור 70% הנותרים. בשנת 2003 החלה ממשלת ישראל בכניית מכשול ההפרדה בבודרוס. התוואי המקורי של המכשול תוכנן לכתר את הכפר, לחצות את בית העלמין ולנתק את הכפר מכ-1,200 דונם של קרקע חקלאית בה היו נטועים 3,000 עצי זית. לאחר מאבק לא-אליים בן 10 חודשים אשר איחד בין הפלגים הפוליטיים בכפר, בין גברים ונשים, בין פעילים פלסטינים, ישראלים ובינלאומיים, הוזז תוואי המכשול ואדמות הכפר ניצלו מהרס.

מפה 1

במפה זו הקו האדום מסמן את התוואי המקורי שתוכנן למכשול ההפרדה. הקו הירוק מסמן את קו הפסקת האש משנת 1949, המכונה גם "הקו הירוק".

מפה 2

במפה זו מוצג התוואי המתוקן של מכשול ההפרדה, לאחר 10 חודשי הפגנות לא-אלימות להפסקת בנייתו. גם כאן מסמן "הקו הירוק" את קו הפסקת האש משנת 1949.

משתתפי הסרט

אחמד עואד

אחמד הוא פעיל חמאס שמארגן יחד עם עאיד את אנשי בודרוס לפעילות ומדבר על השימוש באי-אלימות ככלי האסטרטגי המתאים ביותר להשגת יעדי הכפר. הוא מתפלל שישראלים באים לתמוך בהפגנות ומסכנים את גופם ומתעמתים עם חיילים: "שמענו בעבר על כך שהיו ישראלים שתמכו בשלום עם הפלסטינים, אבל ההפגנות הללו עלו על כל הציפיות... בצעדות האלה ראיתי שהם באמת עומדים לצידי, לא משהו שרק שמעתי עליו."

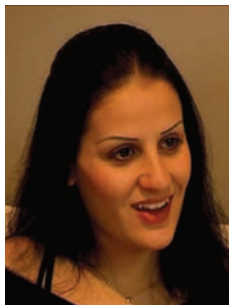
עאיד מוראו

עאיד הוא ממנהיגי התנועה בבודרוס ואחראי להקמת 'הוועדה העממית' הראשונה נגד הגדר בגדה המערבית. בבודרוס הוא איחד בין הפלגים הפלסטיניים ועודד מאות ישראלים ולהשתתף בהפגנות התמיכה בכפר. לאחר שפנתה אליו בתו אילתזאם, עאיד קידם את התארגנותן של נשות הכפר ואלה עברו במהרה לחזית המאבק. עאיד בחר באי-אלימות "לטובת האינטרס של העם הפלסטיני".

יסמין לוי

יסמין לוי הוצבה בבודרוס בתור מפקדת על כיתת שוטרי מג"ב. היא מתמודדת פנים אל פנים עם הנשים הפלסטיניות שמשתתפות בהפגנות. באחריותה של יסמין לוודא שמכשול הפרדה ייבנה לפי התוואי שקבע הדרג הצבאי. במהלך ההפגנות מתפתחת מערכת יחסים מורכבת עם נשות הכפר, שקוראות לה בשמה במסגרת הסיסמאות שהן צועקות. היא מספרת ש"גם כשהנשים הוכו או נורו, זה לא הפריע להן. הן עשו הכל כדי להבטיח שהאדמות שלהן ישארו אצלן."

אילתזאם מוראו

בתו בת ה-15 של עאיד היתה הראשונה שהצליחה לעצור את עבודת הדחפור שבא לעקור מטע זיתים בכפר: אילתזאם חמקה משוטרי מג"ב וקפצה בעוז אל מול הדחפור. אומץ ליבה משלהב את הכפר כולו ונותן תוקף לחשיבותן של נשים בתנועה. במהלך ההפגנות בבודרוס פגשה אילתזאם לראשונה, כמו רוב בני הנוער בכפר, ישראלים שאינם חיילים או מתנחלים. היא מספרת: "פעמים רבות הלכתי לבקר את אבי בכלא וכל הישראלים שפגשתי היו מאוד מאוד רעים, אבל עכשיו אני יודעת שלא כל הישראלים הם אותו הדבר. חלקם מאמינים שאנחנו יכולים לחיות יחד בשלום."

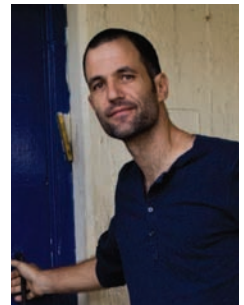
דורון שפילמן

דורון הוא קצין ביחידת דובר צה"ל. דורון לא מאמין שבכוחן של הפגנות לא-אלימות לשנות את תוואי מכשול ההפרדה. הוא מאמין שהמטרה - ביטחון - היא מעל הכול. מבחינתו, ב"מקומות שבהם הגדר מוקמת בשטחים בבעלות פלסטינית... זה מצער עבור הפלסטינים אבל זה פחות מצער ממותו של אזרח ישראלי."

קובי סניץ

קובי הוא מתמטיקאי ישראלי שהצטרף להפגנות בבודרוס מתוך אמונה שבתנועת השלום בישראל באותה התקופה חסרו פעולות ישירות. "כשהגענו למרחק של 200 מטר מהחיילים, והם היו חמושים... האמת שחשבתי שאנחנו הולכים למות, והנה אנשים מסביבי שאפילו לא מתכופפים. כשהתגברתי טיפה על הפחד שלי היתה לי הזדמנות להתרשם מהכוח שלהם ומהנחישות שלהם."

פעילות הכנה למנחה

המלצה לפעילות הכנת הקבוצה לפני הצפייה

כדי שתוכלו למקד את הדיון שלאחר הצפייה בסרט, אנו ממליצים להעלות לפני הצפייה שאלות שיכולות להרגיע חלק מהתחושות שעולות בקרב אנשים בקשר לסכסוך. אנו מאמינות שדיון מקדים ומתן לגיטימציה לעמדות שונות של הצופים יסייעו לנהל דיון בסרט שיתמקד במסרים שהוא מבקש להעביר ולא בפוליטיקה הכללית. הנה מספר הצעות לשאלות לדיון לפני הצפייה:

- מהי עמדתכם בנוגע לסכסוך?
- אילו ערכים ואמונות וכן אירועים או חוויות בעברך תורמים להשקפתכם?
- מה עמדתכם לגבי הסכסוך וכיצד לדעתכם אפשר לפתור אותו?

המלצות להנחיית דיון בונה ופתוח

מומלץ להכין מראש מתווה ברור של השאלות שאתם מתכננים להעלות בקבוצה. כמנחה השיחה עליך להפעיל שיקול דעת אילו שאלות יתאימו לקבוצה. כדאי לבחון מראש את הנושאים שתציעי לדיון ולהדגיש שאלות חשובות או רלבנטיות במיוחד לדעתך.

אם המשתתפים בדיון שייכים לשתי קבוצות בעלות יחס שונה לנושא, כדאי לשאוף למצוא שאלות שיבטיחו את השתתפותן השוויונית של שתי הקבוצות.

על המנחה להנהיג נימה מכבדת כבר עם פתיחת הדיון ולציין בפני הקבוצה את הרצון ליצור שיח. כדאי לבקש מהמשתתפים להתמקד בהקשבה ולא רק בהעברת נקודות המבט שלהם. כדאי לקבוע עם המשתתפים כללי יסוד לדיון כגון התחייבות של כל משתתף לדבר לא יותר משתי דקות, על מנת לאפשר גם לאחרים זמן להתבטא.

תוך כדי הצפייה הראשונה בסרט, מומלץ לרשום הערות, שאלות או תחושות שהסרט מעורר וכן לציין דמויות או פרקים שיכולים להתקשר לנושאים הנלמדים בכיתה או שעלו בדיונים. מומלץ להנחות גם את הקבוצה שצופה בסרט המלא לעשות כך.

לאחר הצפייה בסרט, אנו מציעות למנחה להיעזר בשאלות הבאות שמיועדות לאפשר זמן מחשבה קצר להכנה אישית. הכנה זו יכולה לסייע למנחה להרגיע שיחה בעלת פוטנציאל נפיץ שכן היא תסייע לו להכיר בכוח ובלגיטימיות שבתגובות השונות של הקהל.

- מהי עמדתך בנוגע לסכסוך?
- אילו ערכים ואמונות וכן אירועים או חוויות בעברך תורמים להשקפתך?
- מה תרצה/י שאחרים ידעו על המחשבות שלך בנוגע לסכסוך?
- בנוגע לסכסוך, אילו דברים נראים לך ברורים וחד-משמעיים ולגבי אילו דברים יש לך ספקות?
- כיצד תוכלי לבחון את ספקותיך בנושא? לאיזה סיוע או תמיכה תזדקקי?
- מה ידעת קודם ומה הסרט חידש? מה מקורות המידע שלך?

הצעות לכללי יסוד לניהול דיון

אתגר. תרומה חיובית לדיון אינה חייבת לבוא לידי ביטוי בהסכמה. היא יכולה לבוא לידי ביטוי בכך שתאתגרו אחרים לחשוב על הסוגיות המדוברות בצורה מעמיקה יותר או באופן שונה או חדש.

מצאו הבנה. המטרה אינה בהכרח להסכים, אלה ללמוד ולהבין השקפות חדשות ומניסיונם של אחרים. חשבו כיצד השקפות אלה מתקשרות להשקפותיכם.

שאלות פתוחות. אנו ממליצים לנסות ולשאול שאלות פתוחות על מנת לאפשר דיון רחב ופתוח. שאלה פתוחה היא שאלה רב כיוונית, התשובה עליה רחבה ודורשת חקירה. התשובה על שאלה פתוחה איננה ניתנת לחיזוי וצריכה להיות יצירתית. לעומתה שאלה סגורה היא שאלה חד כיוונית שהתשובה עליה מצומצמת וניתנת לחיזוי מראש.

לדוגמא: שאלה פתוחה: באיזו פעילות אתם עוסקת/ת? שאלה סגורה: האם אתם פעילה/ה?

כללי יסוד יעזרו לך להנחות דיון בונה ופתוח

הקשבה פעילה. שימו לב, האזינו בקפידה ונסו להבין מה המסר של הדובר. השתמשו בשפת הגוף, צרו קשר עין והנהנו בראשכם על מנת להעביר מסר שאתם מבינים את הנאמר. אם אינכם מסכימים לדברים, אין צורך להנהן אולם תמיד הקשיבו והסתכלו.

השתמשו במשפטי "אני". השתמשו בניסיונכם, ערכיכם ונקודת מבטכם האישית. הימנעו משימוש במשפטי "אתה" העשויים לגרום לאחרים לנהוג בהתגוננות.

צעד למעלה, צעד אחורה. זכרו לאזן בדיון בין השתתפות פעילה (צעד למעלה) לבין האזנה פעילה (צעד אחורה). כך תוכלו ליצור מרחב עבור אנשים שרוצים להשתתף אך מתקשים להשמיע את קולם. שאלו את עצמכם כיצד דבריכם תורמים תרומה חיובית לדיון.

הקרנת הסרט המלא ודיון לפי נושא

הצעות לפעילות המשך

הצעה 4 - תרגיל בנושא אי-אלימות

הצעה 5 - דיון בנושא התנגדות אזרחית לא-אלימה והאתגרים הניצבים בפני הצבא בהתמודדות מול אוכלוסייה אזרחית

זמן מומלץ: שעתיים וחצי (שעה וחצי להקרנת הסרט ושעה לדיון)

מהלך הפעילות

הצגת רקע קצר על הסרט הקרנת הסרט

דיון לפי נושא שנבחר [רשימת הנושאים והשאלות בעמוד 7]

דיון מסכם

- מה לדעתך המסר של הסרט?
- מי עוד היית רוצה שיצפה בסרט?
- האם הסרט חיזק את האמונות הבסיסיות שלך?
- האם הסרט עורר בך שאלות?
- לאחר הצפייה בסרט, האם יש משהו שאת/ה מתכננת לעשות? מה תמשיכי לעשות? מה תפסיקי לעשות?

שאלות לדיון

מבחר שאלות לדיון לפי נושאים

תגובות כלליות

כדי שהדיון סביב התגובות הכלליות לסרט יהיה מעניין ומעמיק אנו ממליצים לתת מראש לכל משתתף דמות מסוימת שיהיה עליו/ה להתמקד בה במהלך הצפייה.

מה למדת כתוצאה מהצפייה בסרט?

האם היה בסרט משהו שהפתיע אותך?

עם איזו דמות הכי הזדהית?

תארי את הדמות שהתמקדתם בה, והסבירו את המניעים שלה.

איך הרגשת בעת הצפייה בסרט?

האם הסרט עורר בך תקווה או ייאוש? מדוע?

האם הסרט מעורר השראה או מרפה ידיים? מדוע?

ניתוח תקשורתי

מיהן הדמויות הראשיות בסרט? מדוע חשוב שהסיפור יתמקד בהן? מדוע לדעתך נבחרו?

האם את/ה מרגיש/ה שהסרט מאוזן? מדוע כן או לא? מהם האתגרים הכרוכים ביצירת סרט מאוזן בנושא? כיצד לדעתך יראה סרט מאוזן על הסכסוך? האם איזון בכלל אפשרי או רצוי?

כשונה מסקירה כללית של הסכסוך כולו, **בודוס** הוא סיפורה של תנועה מסוימת בכפר מסוים. מהם היתרונות בהגבלת היקף הסרט בדרך זו? מהן החולשות? מדוע לדעתך בחרו יוצרות הסרט בדרך זו?

האם שמעת על הכפר בודרוס לפני הצפייה בסרט? מדוע לדעתך כל כך נדיר שנשמע בתקשורת כיום אודות מאמצים לא-אלימים של פלסטינים?

כיצד העיתונאים וערוצי התקשורת השונים המופיעים בסרט מסקרים את הסיפור? אילו היית עיתונאי, האם היית בוחר לסקר את סיפור הכפר בודרוס? אם לא, מדוע? אם כן, אילו אתגרים היו עומדים בפניך לדעתך? כיצד היית מסקרת את האירוע?

השתתפות הישראלים במאבק

מהו תפקידם של ישראלים במאבק? האם יש לנוכחות ישראלים בהפגנות השפעה ואם כן, מהי?

כיצד את/ה מרגיש ביחס להחלטתם של הפעילים הישראלים להצטרף להפגנות? האם היית עושה אותו הדבר?

כפני אילו אתגרים ניצבים לדעתך הפעילים הישראלים בחברה הישראלית כתוצאה מהשתתפותם במאבק בבודרוס? מהידוע לך על תנועות אזרחיות אחרות, מה לדעתך עליהם לעשות כדי לקבל יותר תמיכה מהחברה? האם לדעתך תמיכה כזאת חשובה או הכרחית?

מה המחיר האישי והחברתי שעל ישראלים המחליטים להצטרף למאבקים כגון המאבק בבודרוס, לשלם?

נוכחות הצבא הישראלי

איך את/ה מרגיש/ה ביחס לפעילות הצבא בהפגנות בבודרוס ונוכחות הצבא בכפר?

אילו היית עאיד או אילתזאם הניצבים מול החיילים, אילו פעולות, אם בכלל, היית מציע/ה?

במהלך הסרט יסמין מדברת על תחושת החובה שלה ורצונה לקחת חלק פעיל בהגנה על המדינה. מהי לדעתך האחריות האישית של חייל בשטח לעומת האחריות של מנהיגים צבאיים והממשלה? מהו מרחב הפעולה האישי שיש לחייל/ת במסגרת צבאית?

אי-אלימות והקמת תנועה

אילו אתגרים ניצבו בפני התושבים בבודרוס בעת שהתנגדו לבניית הגדר? באילו דרכי פעולה השתמשו המפגינים כדי להתגבר על האתגרים הללו? לאילו מהם הייתה ההשפעה הגדולה ביותר?

כיצד לדעתך השפיעה השתתפותם של הפעילים הישראלים על התנועה בבודרוס?

בסרט אנו רואים שתי נשים מהכפר חלוקות בדעותיהן בנוגע לזריקת אבנים. מהי ההשפעה של זריקת האבנים על מהלך האירועים בסרט? האם יש הבדל בין השקפותיהם של ישראלים ופלסטינים בנוגע לזריקת האבנים?

מהם קווי הדמיון והשוני בין התנועה שקמה בבודרוס לבין תנועות לא-אלימות שאת/ה מכיר/ה? בין הדוגמאות: תנועת זכויות האזרח בארצות הברית, התנועה הפמיניסטית, התנועות בהודו, דרום אפריקה, פולין, סרביה ועוד. האם הפלסטינים יכולים ללמוד מהצלחות אלה? אם כן, מה? האם יש נסיבות שמייחדות את המקרה של בודרוס וכפרים פלסטינים אחרים?

בשטח

- איזו השפעה יכולה להיות לאירועים בבודרוס על הסכסוך הישראלי-פלסטיני?
- אם התנועה שאנחנו רואים בסרט תגדל ותתפשט, כפי שמתחיל לקרות כיום בהיקף קטן בשטח, איזו השפעה יכולה להיות לה על המאמצים לפתור את הסכסוך? מדוע?
- בסרט עאיד אומר: "נתנו לעצי הזית האלה את שמותיהן של האימהות שלנו." מה משמעות האדמה והעצים שהתוואי מאיים להפריד מהכפר? מדוע הם חשובים לתושבי בודרוס?
- לפי דורון, הדובר הצבאי, מהי המטרה של בניית מכשול ההפרדה? כיצד מגיבים עאיד ואילתזאם להסבר זה? מהי דעתך?

תפקידן של נשים

- כנשים, הן אילתזאם והן יסמין מחפשות שוויון במסגרת הקהילות שלהן. האם יש הבדל בין השתתפות הנשים להשתתפות הגברים, משני הצדדים, ואם כן מהו? מה ההשפעה של השתתפות הנשים בהפגנות?
- יסמין אומרת בסרט כי ההתמודדות עם הנשים המפגינות היוותה אתגר עבורה ועבור הצבא. כיצד משפיעה נוכחותן של הנשים בהפגנות על היחסים בין הצבא למפגינים?
- מהי ההשפעה של הסולידריות הנשית שמוכילה אילתזאם על המאבק?
- מה כוחן של הנשים בחברות המצויות בסכסוך? האם יש קשר בין סולידריות נשית לבין עימות לאומי?

אחדות הפלגים הפוליטיים הפלסטיניים

- מהם האתגרים בפעילות משותפת של פלגים פוליטיים שונים? מהם היתרונות והחסרונות של פעילות משותפת כזאת?
- איזו השפעה יש לשיתוף הפעולה בין הפלגים הפוליטיים השונים בכפר בטווח הקצר ובטווח הארוך?
- בסרט עאיד מזכיר שהוא מתנגד בתוקף לאידיאולוגיה של חמאס, אבל מכיר בכך שלחברים בתנועה יש תפקיד חשוב בחברה הפלסטינית. כיצד הרגשת כאשר אחמד עואד וחברי חמאס מקומיים נוספים הצטרפו להפגנות? מהן ההשלכות של פעילות משותפת עם אנשים שאינך מסכים עם דעותיהם?

פתרון סכסוכים

- על פי הסרט, מיהם הצדדים בסכסוך? מה בדרך כלל היחסים בין הצדדים?
- אצל אנשים החיים באזור סכסוך לאומי-פוליטי ונתונים ללחצים שסכסוך כזה יוצר, אפשר למצוא הגדרות שונות למונחים שונים, כגון התנחלות/התיישבות, והסברים שונים לסיטואציות נתונות. באילו סיטואציות בסרט ניתן לראות ביטוי להנחה זו?
- לרוב נוטים בני אדם להימנע מהכרה בצרכיהם של האנשים שהם נתונים עמם בסכסוך - בין אם בכוונה תחילה ובין אם בגלל חשש מודע או בלתי מודע שהכרה זו תפגע בהם או תחליש אותם. אילו דמויות בסרט מאתגרות הנחה זו?
- איך מתארים המשתתפים השונים בסרט את הסכסוך? מהם ההבדלים בין התפישות של דורון ועאיד בנושא הגדר ואילו דרכי התמודדות הם מציעים?
- עאיד בפעילותו מדגיש את הצרכים והמטרות; שותפיו הישראלים נרתמים למציאת פתרון ולוקחים אחריות על המצב. אילו עקרונות של גישות לפתרון סכסוכים באות לידי ביטוי בהתנהלותם של עאיד והפעילים הישראלים?

הצעה 2

הישראלים מצטרפים למאבק

צפייה ודיון

ציטוטים מתוך הסרט:

"בודרוס היה אחד המקומות, המוקדים הראשונים של המאבק הזה. מה שמיוחד, אני חושב, שהיה בהם, והיה חסר בתנועה לשלום באותו זמן - להגיע לשטח. להגיע לשטח ולעשות משהו שם, זו התנועה שהצטרפתי אליה."

קובי סניץ

"שמענו בעבר על כך שהיו ישראלים שתמכו בשלום עם הפלסטינים, אבל ההפגנות הללו עלו על כל הציפיות. ראיתי בפועל ישראלים שמגינים עליי מחיילי הכיבוש. זה היה מוזר לראות יהודי עומד לצדי, כשהאויב המשותף שלנו גם הוא יהודי, החייל שכובש את אדמתי. בצעדות האלה ראיתי שהם באמת עומדים לצדי, לא משהו שרק שמעתי עליו."

אחמד עואד

"אני לא מכירה ישראלים, אני מכירה רק את החיילים. פעמים רבות הלכתי לבקר את אבי בכלא וכל הישראלים שפגשתי היו מאוד מאוד רעים. אבל עכשיו אני יודעת שלא כל הישראלים הם אותו הדבר. חלקם מאמינים שאנחנו יכולים לחיות יחד בשלום. לא חשבתי שיום אחד יהיו לי חברים ישראלים, או שאני אפילו אדבר עם נשים ישראליות. לא כולם חיילים, הם לא באמת שונאים אותנו."

אילתזאם מוראר

זמן מומלץ: שעה (9 דקות להקרנה ו-50 דקות להצגת הסרט ולדיון)

מהלך הפעילות

הצגת רקע קצר על הסרט

הקרנת הפרק "הישראלים מצטרפים למאבק"
[מדקה 37:00 עד דקה 46:16]

שאלות לדיון

- מהו תפקידם של ישראלים במאבק? האם יש לנוחות ישראלים בהפגנות השפעה ואם כן מהי?
- כיצד אתה/מרגישה/ביחס להחלטתם של הפעילים הישראלים להצטרף להפגנות? האם היית עושה את אותו הדבר?
- בפני אילו אתגרים ניצבים לדעתך הפעילים הישראלים בחברה הישראלית כתוצאה מהשתתפותם במאבק בכודרוס? מהידוע לך על תנועות אזרחיות אחרות מה לדעתך עליהם לעשות כדי לקבל יותר תמיכה מהחברה? האם לדעתך תמיכה כזאת חשובה או הכרחית?
- מה המחיר האישי והחברתי שעל ישראלים המחליטים להצטרף למאבקים כגון המאבק בכודרוס, לשלם?

דיון מסכם

- האם לדעתך יש קשר בין מחאה/ התנגדות אזרחית לדמוקרטיה?

הצעות לפעילות המשך

- הצעה 5** - דיון בנושא התנגדות אזרחית לא-אלימה והאתגרים הניצבים בפני הצבא בהתמודדות מול אוכלוסייה אזרחית.
- הצעה 6** - דיון: מה בין מחאה אזרחית לא-אלימה לדמוקרטיה?

הצעה 3

תפקיד הנשים

צפייה ודין

ציטוטים מתוך הסרט:

"ראינו את הגברים מנסים להדוף את החיילים ואף אחד מהם לא הצליח, אבל אני חושבת שהבנות היו מסוגלות."

אילתזאם מוראר

"הנשים, גם אם הן קיבלו מכות, גם אם התפוצצו לידם רימוני הלם, גומי, גז, אין להם בעיה עם זה. הן פשוט הלכו עד הסוף כדי שהאדמה שלהם תישאר שלהם."

יסמין לוי

"אבא שלי, הדודים שלי וסבתא שלי כל הזמן סיפרו לנו סיפורים מהאינתיפאדה הראשונה. כשהתחילה בניית הגדר, הרגשתי שהגיע תורי. הצטרפתי לצעדות בעיקר כי ראינו בגדר סמל לכיבוש."

אילתזאם מוראר

"נעזרתי בהמון אנשים כדי להיות לוחמת, להגיע במיוחד גם למג"ב ששם פועלים בהכי הרבה אסרטיביות, ששם נותנים ללוחמות להיות הכי שוויוניות עם הבנים."

יסמין לוי

זמן מומלץ: שעה (11 דקות להקרנה ו-50 דקות להצגת הסרט ולדין)

מהלך הפעילות

הצגת רקע קצר על הסרט

הקרנת הפרק **"תפקידן של הנשים"** [מדקה 17:20 ועד דקה 28:40]

שאלות לדין

- כנשים, הן אילתזאם והן יסמין מחפשות שוויון במסגרת הקהילות שלהן. האם יש הבדל בין השתתפות הנשים להשתתפות הגברים, משני הצדדים, ואם כן מהו? מה ההשפעה של השתתפות הנשים בהפגנות?
- יסמין אומרת בסרט כי ההתמודדות עם הנשים המפגינות היוותה אתגר עבורה ועבור הצבא. כיצד משפיעה נוכחותן של הנשים בהפגנות על היחסים בין הצבא למפגינים?
- בסרט, יסמין מניחה שהגברים הפלסטינים הם שמציבים את הנשים בחזית המפגינים כאסטרטגיה ואילו אילתזאם אומרת שהרגישה צורך להיות חלק מהמאבק והיתה צריכה לארגן את הנשים להצטרף אליו. כיצד התפישות השונות של הצדדים את האחר משפיעות על כל צד ועל המאבק כולו?
- מהי ההשפעה של הסולידריות הנשית שמוכיחה אילתזאם על המאבק?

דיון מסכם

- האם לדעתך אילתזאם ויסמין כדמויות נשיות מייצגות את החברות שלהן? הסבר/הסבירי.
- מה כוחן של הנשים בחברות המצויות בסכסוך? האם יש קשר בין סולידריות נשית לבין עימות לאומי?

הצעה לפעילות המשך

הצעה 6 - דיון: מה בין מחאה אזרחית לא-אלימה לדמוקרטיה?

תרגיל בנושא אי-אלימות

אי-אלימות: ציטוטים

זמן מומלץ: 60-90 דקות

מספר משתתפים: 10-15

מטרת התרגיל

היכרות עם המושג אי-אלימות, כיצד הוא בא לידי ביטוי בסכסוך הישראלי-פלסטיני ובאפשרויות לפתרון הסכסוך.

תיאור התרגיל

המשתתפים ייחשפו ויכירו רעיונות, מושגים והגדרות המתייחסים לפעילות לא-אלימה. אלה יוצגו באמצעות ציטוטים מפרויקט "קולות מהשטח" של Just Vision. התרגיל יאפשר למשתתפים לבחון מחשבות ורעיונות משלהם ביחס לאי-אלימות וביחס לסכסוך הישראלי-פלסטיני.

ציוד

ציטוטים בנושא אי-אלימות מודפסים על נייר (להורדה כאן או בנספח), נייר דבק, דף נייר ועט לכל משתתף.

מהלך התרגיל

הדפיסי את קובץ ציטוטים והדביקי את הציטוטים על קירות החדר.

בקש/י מהמשתתפים לקרוא את הציטוטים השונים (15 דקות).

המשתתפים יחזרו לישיבה במעגל. המנחה ת/ציג את השאלות הבאות:

- ◀ איזה ציטוטים היו הכי מעניינים עבורכם?
- ◀ האם הציטוטים מציגים הגדרה אחידה של אי-אלימות?
- ◀ האם הקבוצה יכולה להסכים על הגדרה של אי-אלימות?
- ◀ מהם היתרונות ומהם האתגרים באימוץ אסטרטגיה לא-אלימה לסיום הסכסוך?
- ◀ האם את/ה בעד קידום פעילות לא-אלימה? אם כן, מה יכול להיות תפקידך?

בקש/י מכל אחד מהמשתתפים לכתוב ציטוט משלו/ה.

סיכום

המשתתפים יקראו בקול את הציטוטים שרשמו.

"אני חושב שחובתו של העם לבחור את האמצעי הטוב ביותר להתנגדות לכיבוש. נכון. ההתנגדות העממית קשה יותר, אבל כאשר אנחנו מארגנים תהלוכה המונית, אנחנו רוצים שישתתף בה המספר המרבי האפשרי של אנשים, למען אותה מטרה ובאותה שיטה. הפעולה הצבאית, לעומת זאת, אינה דורשת אלא שאיש אחד ישכנע איש אחר לבצע פעולה כלשהי, לתת לו נשק ושיעשה את זה. דבר זה אינו דורש תעוזה גדולה ולא מאמץ שכנוע גדול, בעוד שקשה לשכנע אלפי אנשים וביניהם נשים, ילדים וזקנים לצאת ולהשתתף בתהלוכה."

עאיד מוראר, פעיל קהילתי בבודרוס

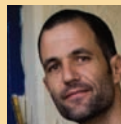
"אני זוכרת כשמנדלה השתחרר מהכלא ונאם באצטדיון. היו אנשים שעמדו שם עם מקלות, לנקום. הוא אמר, קחו את המקלות שלכם ותזרקו אותם לנהר, כי לא זו תהיה הדרך שלנו. מעשית, הוא הבין שמה שהכי טוב לעם בדרום אפריקה, לעם שלו, הוא לבחור בדרך של אי-אלימות."

רובי דמלין, פורום המשפחות השכולות

"גם עשרה ישראלים יכולים להשפיע בהפגנה. מהצהרות הצבא אנחנו יודעים שהוראות הפתיחה באש משתנות ברגע שהם חושבים שיש נוכחות ישראלית. לדוגמא, אסור להם לפתוח באש כשיש ישראלים ואסור לירות כדורי גומי לכיוון שהם חושבים שיש ישראלים בו."

קובי סניץ, אנרכיסטים נגד הגדר

"איננו יכולים לחכות שמישהו יבוא לשחרר אותנו או ייתן לנו מדינה. עלינו להילחם להשיג דברים כאלה. השיטה בה אנו משתמשים היא אי-אלימות, משום שאי-אלימות אינה רק אמצעי להתנגדות אלא גם אמצעי להעצמה אישית ובכך היא מעצימה את החברה לקחת יוזמה."

סמי עואד, Holy Land Trust

דיון: התנגדות אזרחית לא-אלימה והאתגרים הניצבים בפני הצבא בהתמודדות מול אוכלוסייה אזרחית

ציטוטים מתוך הסרט:

"אני לא יודעת מה קרה, אבל פתאום מצאתי את עצמי מאחורי שורת החיילים, לפני הדחפור. התחלתי לחשוב מה אפשר לעשות? קפצתי לבור. הייתי מאוד מפוחדת. החייל לא יכול היה לעשות כלום מלבד לקחת את הדחפור ולעזוב. טוב להרגיש שגם אם את קטנה ואין לך דבר, את יכולה לעשות את כל זה."
אילתזאם מוראר

"כשהגענו למרחק של 200 מטר מהחיילים, והם היו חמושים... האמת שחשבתי שאנחנו הולכים למות, והנה אנשים מסביבי שאפילו לא מתכופפים. כשהתגברתי טיפה על הפחד שלי היתה לי הזדמנות להתרשם מהכוח שלהם ומהנחישות שלהם."
קובי סניץ

"אין דבר שמפחיד אותם יותר מאשר התנגדות אזרחית בלתי-אלימה."

פעיל ישראלי

"לא בחרנו בהתנגדות עממית כי אנחנו העם המנומס ביותר בעולם, ולא בגלל שאנחנו העם היחיד שלא אוהב אלימות. בחרנו בדרך הזאת לטובת האינטרס של העם הפלסטיני."
עאיד מוראר

"הצטרפתי לצעדות בעיקר כי ראינו בגדר סמל לכיבוש. אם היינו משתמשים בהתנגדות אלימה, תנועת ההתנגדות לא היתה מחזיקה מעמד זמן רב. הצבא היה משתמש בכך כדי לטעון שיש טרור ואלימות, ומפעיל נגדנו את כל האמצעים שלרשותו, כצבא שנלחם בצבא. אבל האמת היא שההתנגדות לגדר בדרכים לא אלימות העניקה לנו תמיכה בינלאומית."

אחמד עואד

"האסטרטגיה של המאבק היא אסטרטגיה בלתי אלימה. זה לא אומר שאי אפשר לעשות פרובוקציה מספקת שאנשים יגיבו באבנים."
קובי סניץ

זמן מומלץ: שעה וחצי

שאלות לדיון

- ◀ איך את/ה מרגישה/ה ביחס לפעילות הצבא בהפגנות בכודרוס ונוכחות הצבא בכפר?
- ◀ או אילו היית עאיד או אילתזאם הניצבים מול החיילים, אילו פעולות, אם בכלל, היית מציעה/ה?
- ◀ במהלך הסרט מדברת יסמין על תחושת החובה שלה ורצונה לקחת חלק פעיל בהגנה על המדינה. מהי לדעתך האחריות האישית של חייל בשטח לעומת האחריות של מנהיגים צבאיים והממשלה? מהו מרחב הפעולה האישית שיש לחייל/ת במסגרת צבאית?
- ◀ אילו אתגרים ניצבים בפני החיילים בכואם להתמודד עם מתנגדים לא-אלימים?
- ◀ בעת הנסיגה מרצועת עזה ניצב בפני הצבא אתגר של פינוי אוכלוסייה אזרחית. האם לדעתך קיימים הבדלים בין התייחסותו של הצבא למפגינים בכודרוס לבין התייחסותו למפוני גוש קטיף? מדוע?

דיון מסכם

- ◀ מה למדת מהדיון?
- ◀ מהו לדעתך האתגר המרכזי בהתמודדות הצבא עם אוכלוסייה אזרחית? מדוע?
- ◀ באילו סיטואציות לדעתך התנגדות אזרחית לא-אלימה יכולה להיות אפקטיבית? הבא/הביאי דוגמאות.
- ◀ האם תוכלי לחשוב על דוגמאות מההיסטוריה להתנגדות לא-אלימה שהצליחה ואף חוללה מהפכה?
- ◀ אילו אמצעים נוספים של מאבק אזרחי/התנגדות לא-אלימה מוכרים לכם/ן? [חרם, סרבנות מצפון, שביתת רעב].

דיון: מה בין מחאה אזרחית לא-אלימה לדמוקרטיה?

זמן מומלץ: שעה וחצי

שאלות לדיון

- ◀ אילו סוגי התנגדות/מחאה אזרחית לא-אלימה אתם מכירים/אתם מעדיפים?
- ◀ האם פעילות אזרחית מחזקת או מחלישה את הדמוקרטיה?
- ◀ אילו ערכים דמוקרטיים באים לידי ביטוי בפעילות האזרחית בבודרוס? כיצד?
- ◀ מתי חובת הציות לחוק, שהיא מהותית לכל חברה מתוקנת, נחלשת מול דרישות של מוסר וצדק, אשר לפי מסורות רבות, כולל המסורת היהודית (למשל סיפור המיילדות העבריות וסירובן לציית לצווי פרעה) ניצבים מעל החוק?
- ◀ האם התארגנות לחזית אחידה במאבק פוגעת בריבוי הדעות בחברה ולכן גם בדמוקרטיה? מה המחיר של אחדות פוליטית בחברה דמוקרטית?
- ◀ מתי חוק גורם אי צדק כה חמור שחובה על אדם לעבור עליו כדי לא להיות שותף לעבירה?

דיון מסכם

- ◀ מה תפקידה של פעילות אזרחית בחברה דמוקרטית? האם פעילות זו היא זכות או חובה?
- ◀ מתי צריכה החברה להיות פתוחה לפעולת מחאה אזרחית לא-אלימה כדי לטפח בקרב אזרחיה חוש מוסרי והתחייבות לעשיית צדק?
- ◀ האם אי-ציות יכול לשמש כלי מתקן ומטהר לחיזוק הצדק בחברה דמוקרטית?

ציטוטים מתוך הסרט:

"אינך יכול להנהיג את העם כשאתה יושב במשרד שלך. אתה חייב להיות בין האנשים בתוך עמך כדי להנהיג אותם."

עאיד מוראר

"צריך להפסיק לחשוב באופן מסורתי ולהתחיל לחשוב על אסטרטגיה. יש שתי אפשרויות: או שנראה בזה גזרת גורל כמו תמיד, ונגיד שזה רצון האל, או שנראה בזה החלטה שגויה שאיתה צריך להתמודד."

עאיד מוראר

"אבא שלי, הדודים שלי וסבתא שלי כל הזמן סיפרו לנו סיפורים מהאינתיפאדה הראשונה. כשהתחילה בניית הגדר הרגשתי שהגיע תורי. הצטרפתי לצעדות בעיקר כי ראינו בגדר סמל לכיבוש."

אילתזאם מוראר

"אני חושב שיש לי חילוקי דעות עמוקים ביותר עם האידיאולוגיה של החמאס, אבל הם גורם מושרש היטב בחברה הפלסטינית. הם יכולים לשחק תפקיד חיובי וחזק, אך גם להרוס כל תנועה שהם מתנגדים לה."

עאיד מוראר

"אנחנו כואבים מאוד את מה שקורה בתוך פלסטין בשל מחלוקות פוליטיות. עלינו להיות כמו אחים, כיוון שאנחנו יודעים שאנחנו חייבים להיות מאוחדים"

אחמד עואד

"שינויים פוליטיים נוצרים ממאבק. בגלל כוח פוליטי, באיזו צורה שהוא לא יהיה."

קובי סניץ

"העובדה שתוואי הגדר אכן שונה בבודרוס, ישנם פלסטינים שחושבים בפירוש שהתוואי שונה בזכות המחאה, ולכן הם המשיכו למחות. אבל בסופו של דבר, זו היתה החלטה פוליטית חוקית של מדינת ישראל ששינתה את התוואי."

דורן שפילמן

אודות Just Vision

ונראותם בתקשורת וביבור. אנחנו יוצרות סרטים עטורי פרסים המביאים את סיפוריהם האישיים (שאינולא כן היו נשאים אלמוניים) ומפתחות כלים חינוכיים משלימים, וכך אנו מספקות לעיתונאים, למנהיגים קהילתיים ולמחנכים מידע, תכנים וגישה שיאפשרו להם ללמוד על אזרחים ישראלים ופלסטינים הפועלים להשגת חירות, כבוד, ביטחון ושלוש, לדווח וללמד עליהם, לתמוך בהם או להצטרף אליהם.

הצוות שלנו מורכב מנשים וגברים והוא צוות ישראלי, פלסטיני, צפון ודרום אמריקאי. **Just Vision** רכש מוניטין במנהיגות ומצוינות כארגון מוביל ואיכותי. עשייתנו הוצגה באמצעי תקשורת שונים כגון תוכניתה של אופרה ווינפרי, סיאן.אן, אל ג'זירה, אל-ערביה, הושינגטון פוסט, הניו יורק טיימס, הארץ ועוד. סרטינו הוצגו באו"ם, בבנק העולמי, בפני קובעי מדיניות במזרח התיכון וחברי הקונגרס האמריקני, וכן בפסטיבלי סרטים מהשורה הראשונה, מברלין ועד טרייבקה.

Just Vision מעביר מסר חיוני, מגובה בעדויות מבוססות, שאפשר ליצור שינוי ולקדם פתרון לסכסוך הישראלי-פלסטיני באמצעים לא-אלימים. אנחנו מאמינות שסיפוריהם של ישראלים ופלסטינים הפועלים לקידום השלום מעוררים השראה ותקווה וחשוב להשמיע אותם בציבור כדי לגייס בעזרתם יותר ויותר אנשים שיפעלו ליצירת שינוי בשטח.

הארגון הוקם בשנת 2003 בכדי לספק מידע מקיף אודות המאמצים המשותפים של ישראלים ופלסטינים שפועלים בדרכים לא-אלימות לסיום הסכסוך, פעילות שאיננה זוכה לחשיפה רבה באמצעי התקשורת. בעוד שאירועים קיצוניים ואלימים זוכים לסיקור בעמודים הראשונים, סיפוריהם האמיצים של מנהיגים ופעילי שלום מובאים לרוב כסיפורים אנושיים מקריים. אנחנו, ב- **Just Vision**, פועלות לוודא שמנהיגים אזרחיים, ישראלים ופלסטינים, יסוקרו ברצינות הראויה לשותפים ביישוב הסכסוך. אנחנו מקדמות את ההכרה במאמציהם, ההערכה כלפיהם

שאלות נפוצות

ושירותי עריכת פוסט. Just Vision הוא העורך הבלעדי של הסרט ולא קיבלנו מימון מגורמים שביקשו להשפיע על תהליך העריכה.

מדוע יצרת את בודרוס?

בסבב ההקרנות של **נקודת מוצא**, הסרט התיעודי הראשון שהפקנו, קרה לא פעם שבקהלים ישראלים ואמריקאים אמרו: "אילו רק יאמצו הפלסטינים אי-אלימות, יהיה שלום", ואילו בקהלים פלסטינים ציינו: "ניסינו גישה לא-אלימה באינתיפאדה הראשונה, אבל זה לא עבד".

בודרוס נולד מתוך רצון להתייחס לתפיסות הבאות לידי ביטוי באמירות אלה ולאתגר אותן, על ידי הצגת תנועה פלסטינית לא-אלימה שהצליחה להשיג תוצאות צנועות אך מוחשיות. באמצעות הסיפור של בודרוס, קיוונו להוסיף לדיון את המורכבות הכרוכה בשימוש באי-אלימות בהקשר הישראלי-פלסטיני ולחקור אילו לקחים ניתן ללמוד לעתיד.

מי יצר את בודרוס? מה הקשר של יצרות הסרט לסכסוך ולאזור?

בודרוס הופק על ידי Just Vision ובצוות ההפקה השתתפו ישראליות, פלסטיניות, צפון ודרום אמריקאיות, יוצרות סרטים, עיתונאיות ופעילות זכויות אדם. את הסרט ביימה היוצרת ג'וליה באשה והפיקו באשה יחד עם רונית אבני, מייסדת ומנכ"לית Just Vision, ורולא סלאמה, עיתונאית פלסטינית וכיום רכזת קשרי קהילה וחינוך של Just Vision בחברה הפלסטינית. למידע נוסף על יוצרות ויוצרי הסרט בקרו ב-www.justvision.org/he/budrus/about/filmmakers ליוצרות הסרט קשר אישי לאזור. רוב חברות וחברי הצוות של Just Vision גדלו או חיו במזרח התיכון לפרק זמן משמעותי. חלק ממשפחותינו ישראליות או פלסטיניות ואיבדו את ביתן או חירותן בשל הסכסוך. כולנו מחויבות/ים לקדם מאמצים לא-אלימים לפתרון הסכסוך ולסיום הכיבוש.

היכן הוקרן הסרט בודרוס?

הקרנת הבכורה של הסרט התקיימה בדצמבר 2009 בפסטיבל הסרטים הבינלאומי בדובאי. מאז זכה הסרט בפרסי חביב הקהל ובציון לשבח מחבר השופטים בפסטיבלים מובילים בעולם, ביניהם טרייבקה, ברלין וסן-פרנסיסקו. **בודרוס** הוקרן בעשרות פסטיבלים ברחבי העולם והוצג בהקרנות מסחריות בארה"ב, בריטניה וגרמניה ובפני עשרות אלפי אנשים ברחבי העולם. **בודרוס** זכה בפרס המנהיגות ע"ש המלך חוסיין, בפרס Common Ground, בפרס רייזנהאור לסרט הדוקומנטרי ובפרס הנרי המפטון למצוינות בסרטים ובמדיה דיגיטלית.

שאלות נפוצות אודות Just Vision

מהו Just Vision?

Just Vision הוא ארגון ללא מטרת רווח שמבקש להעלות מודעות ולתמוך במאמצייהם של ישראלים ופלסטינים הפועלים בדרכים לא אלימות לסיום הסכסוך והכיבוש, מאמצים אשר לרוב אינם מקבלים חשיפה ציבורית רחבה. בהקשר של הסכסוך הישראלי-פלסטיני, פעילות צבאית, פעילות של אנשים קיצוניים, אלימות, הפרת זכויות אדם וכן מעשייהם והתבטאויותיהם של פוליטיקאים - כל אלה נסקרים בהרחבה בתקשורת. לעומת זאת, כמעט ולא מופנית תשומת לב למאמצייהם של אזרחים הפועלים לאתגר את מעגל האלימות ולהביא לסיום הסכסוך והכיבוש באמצעים לא אלימים. באמצעות הסרטים עטורי הפרסים שאנו יוצרות וכלי מדיה נוספים, Just Vision מספק למנהיגים שבשטח כמה באמצעותה הם יכולים לעורר באנשים השראה לפעול, בחברות שלהם וברחבי העולם.

האם הארגון מזוהה פוליטית?

הארגון אינו מזוהה פוליטית. איננו קשורות למפלגה, לתנועה פוליטית או לארגון דתי כלשהו. מטרתנו להבליט את נראותם של ישראלים ופלסטינים מן השורה הפועלים בדרכים לא אלימות לבניית בסיס לסיום הסכסוך במזרח התיכון.

מה ההבדל בין Just Vision לבין ארגוני שלום אחרים?

איננו ארגון שלום אלא ערוץ תקשורת בין פעילים ישראלים ופלסטינים לבין קהלים בינלאומיים. העשייה שלנו כוללת יצירת סרטים תיעודיים אודות חלק מן הפעילות לסיום הסכסוך ופיתוח כלים להעלות מודעות ציבורית ולעורר דיון על השלכות הסכסוך ועל דרכים לא אלימות לפתרונן. באתר מופיעים **ראיונות** עם פעילים בעלי רקע אישי שונה הפועלים במגוון רחב של יוזמות.

שאלות נפוצות אודות בודרוס

כיצד מומן הסרט בודרוס?

קיבלנו מימון מכמה עשרות תורמים פרטיים וקרנות משפחתיות, רובם מצפון אמריקה. תורמים אלה תומכים בסרטים, בפתרון סכסוכים, בזכויות אדם ובזכויות נשים, באומנויות, בשלום במזרח התיכון, בקהילות יהודיות או ערביות, בישראל ופלסטין ובמאמצים לא-אלימים. קיבלנו גם תרומות בשווי כסף וביניהן ייצוג משפטי, סאונד, צילום

איזה תפקיד יש ליידי האבנים בתנועה הלא-אלימה בבודרוס?

כפי שמוצג בסרט, זריקת אבנים התרחשה במהלך חלק מההפגנות בבודרוס והתגובות לכך שונות. אחת הדוגמאות הבולטות לכך בסרט היא כאשר אחת הנשים הפלסטיניות קוראת למיידי האבנים לחדול ממעשיהם ואילו אישה אחרת משבחת אותם על התנהגותם.

אחד האתגרים המרכזיים בדיון על יידי האבנים הוא השוני המהותי באופן בו שתי החברות תופסות עניין זה. בחברה הישראלית, זריקת אבנים היא פעולה אלימה שיכולה לגרום לפציעה קשה ובמקרים מסוימים אף להרוג. בחברה הפלסטינית, יידי אבנים נתפס כאחת הדרכים המעטות שעומדות בפני האוכלוסייה הניצבת מול כוח אדיר, למחות ולהתנגד לכיבוש ולהרתיע את הצבא מפלולש למרכזי האוכלוסייה האזרחית. מספר לא מבוטל של מנהיגים פלסטינים מנסים למנוע יידי אבנים, ממניעים מעשיים, שכן הם לוקחים בחשבון שגישה הנמנעת מאלימות תעורר תמיכה בינלאומית במאבקם.

איזו השפעה יש לסרט בודרוס בשטח?

קשה לאמוד מהי בדיוק השפעת הסרט, אולם ראינו מספר התפתחויות מבטיחות כתוצאה מההקרנות ומהעניין שהסרט עורר. ראשית, בעוד שסיפורו של הכפר בודרוס לא היה מוכר כלל לפני שהסרט יצא, כעת אנו רואים אזכורים רבים והתייחסויות לכפר בעת דיונים אודות התנועות הלא-אלימות המובילות באזור.

שנית, לעתים קרובות אנו מקבלות משוכ חיובי מאנשים שצפו בסרט וביניהם יש כאלה ששיתפו אותנו בסיפורים מעוררי השראה על כך שהסרט הניע אותם לפעילות. לאחר הקרנת הבכורה ברמאללה פנו אלינו עשרות כפרים ואוניברסיטאות פלסטיניות וביקשו להקרין את הסרט כדי לעורר דיון בקהילותיהם על הלקחים מהמאבק. ישראלים אשר השתמשו בסרט במסגרת הארגונים שהם פועלים בהם, שיתפו אותנו וסיפרו שהסרט עודד אותם להמשיך את פעילותם לקידום פתרון לסכסוך.

לסיום, הסרט צוטט על ידי קובעי מדיניות מובילים, עיתונאים, דיפלומטים, מנהיגים דתיים ואקדמאים מכל הקשת הפוליטית, העוסקים בנושא זה. **בודרוס** הוא סרט מכוון בדיון אודות תפקידן והשפעתן של תנועות לא-אלימות בהקשר של הסכסוך הישראלי-פלסטיני.

הקרנות הבכורה של **בודרוס** בישראל ובגדה המערבית התקיימו באביב וקיץ 2010. מאז הוצג הסרט בפני קהלים ישראלים, פלסטיניים, אמריקאים ובינלאומיים, בהקרנות מסחריות ובמסגרות קהילתיות וחינוכיות ברחבי העולם, בישראל ובגדה המערבית.

בין ההקרנות החשובות שהתקיימו: הקרנה בכפר בודרוס בפני קהל של כ-800 איש. הקרנה בגבעת הקפיטול בפני חברי הקונגרס וצוותיהם.

הקרנת הבכורה בגדה המערבית, בהיכל התרבות ברמאללה, עם קהל של למעלה מ-800 איש ובנוכחותה של הוד מעלתה המלכה נור מירדן.

הקרנת הבכורה בישראל, בפסטיבל הקולנוע ירושלים, 2010. כל הכרטיסים נמכרו מראש וזכינו בציון לשבח לסרט התיעודי הטוב ביותר ובפרס רוח החופש.

הקרנות באוניברסיטאות ומכללות בישראל ובגדה המערבית, כולל הקרנה בפני קורס צוערים באקדמיה הפלסטינית של כוחות הביטחון ובמכונים קדם צבאיות בישראל.

מהו ההסבר של ממשלת ישראל/הצבא לתוואי המקורי של הגדר ולהחלטה לשנות את התוואי? מדוע אין התייחסות לכך בסרט?

בנוסף לשאלות הישירות שהפנינו לדורון שפילמן, הדובר הצבאי בבודרוס, ערכנו במהלך ההפקה תחקיר מקיף שכלל מספר ניסיונות לקבל מהצבא הישראלי הסבר מדויק להיגיון שעומד מאחורי שינוי התוואי. מלבד המפיקה הישראלית בפועל, מינינו תחקירן עצמאי שחיפש אחר תשובה כמה חודשים. בסופו של דבר לא הצלחנו לקבל הסבר רשמי או ממוקד מלבד ההסבר שמציע דורון בסרט לבניית מכשול ובו הוא מצוין שיקולי ביטחון ישראלים בתקופה בה אירעה שרשרת של פיגועים ואת הצורך למנוע אותם באמצעות בניית מכשול ההפרדה.

ניצד החלטות בג"צ לגבי הגדר נוגעות לאירועים בבודרוס? מדוע אין בסרט אזכור לפעילות משפטית?

בג"צ לא היה מעורב באופן ישיר בשינוי תוואי הגדר בכפר בודרוס. לאחר ההכרזה על שינוי התוואי בבודרוס, מספר משפחות בכפר הגישו עתירה נפרדת, פרטית, בנוגע לחלקת אדמה נוספת שיועדה להיתפס. העותרים הפסידו. בעתירה אחרת לבג"צ, הקשורה לכפר אחר, הוצא צו לפיו יערכו שינויים בתוואי, אולם פסיקה זו התקבלה לאחר שהשינויים בבודרוס כבר בוצעו.

מה עוד אפשר לעשות?

קראו כתבי עת אינטרנטיים העוסקים בנושא הסכסוך (באנגלית)
Bitterlemons.org, Palestine-Israel Journal, Magazine +972

הכירו את הארגונים והצטרפו לפעילותם בשטח:

לוחמים לשלום, תע'איוש, ידידי כדור הארץ ועוד ב-

www.justvision.org/he/peacebuilding-and-nonviolence-organizations

השתתפו באירועים ומפגשים של ישראלים ופלסטינים

Peace Cafe, אגודת המפגש הבין דתי, Global Village Square ועוד.

הצטרפו לסיורים עם מחסום Watch, שוברים שתיקה, יוזמת ד'נבה, עיר עמים ועוד.

<http://www.justvision.org/he/join-tours>

הצטרפו להפגנות המתקיימות מדי שבוע ברחבי הארץ.

עקבו אחרינו בפייסבוק וטוויטר

...יחד נוביל שינוי.

לשאלות נוספות ניתן לכתוב ל-Jerusalem@justvision.org

ציטוטים לתרגיל בנושא אי-אלימות

”אני חושב שחובתו של העם לבחור את האמצעי הטוב ביותר להתנגדות לכיבוש. נכון, ההתנגדות העממית קשה יותר, אבל כאשר אנחנו מארגנים תהלוכה המונית, אנחנו רוצים שישתתף בה המספר המרבי האפשרי של אנשים, למען אותה מטרה ובאותה שיטה. הפעולה הצבאית, לעומת זאת, אינה דורשת אלא שאיש אחד ישכנע איש אחר לבצע פעולה כלשהי, לתת לו נשק ושיעשה את זה. דבר זה אינו דורש תעוזה גדולה ולא מאמץ שכנוע גדול, בעוד שקשה לשכנע אלפי אנשים וביניהם נשים, ילדים וזקנים לצאת ולהשתתף בתהלוכה.”

עאיד מוראר, פעיל קהילתי בבודרוס

”אני זוכרת כשמנדלה השתחרר מהכלא
ונאם באצטדיון. היו אנשים שעמדו שם עם
מקלות, לנקום. הוא אמר, קחו את המקלות
שלכם ותזרקו אותם לנהר, כי לא זו תהיה
הדרך שלנו. מעשית, הוא הבין שמה שהכי
טוב לעם בדרום אפריקה, לעם שלו, הוא
לבחור בדרך של אי-אלימות.”

רובי דמלין, פורום המשפחות השכולות

**”גם עשרה ישראלים יכולים להשפיע בהפגנה.
מהצהרות הצבא אנחנו יודעים שהוראות
הפתיחה באש משתנות ברגע שהם חושבים
שיש נוכחות ישראלית. לדוגמא, אסור להם
לפתוח באש כשיש ישראלים ואסור לירות כדורי
גומי לכיוון שהם חושבים שיש ישראלים בו.”**

קובי סניץ, אנרכיסטים נגד הגדר

**”איננו יכולים לחכות שמישהו יבוא
לשחרר אותנו או ייתן לנו מדינה. עלינו
להילחם להשיג דברים כאלה. השיטה בה
אנו משתמשים היא אי-אלימות, משום
שאי-אלימות אינה רק אמצעי להתנגדות
אלא גם אמצעי להעצמה אישית ובכך היא
מעצימה את החברה לקחת יוזמה.”**

סמי עואד, Holy Land Trust